

Thema ETEN

Oefeningen grammatica, luisteren & schrijven

(A) SCHEIDBARE WERKWOORDEN

(1) GRAMMATICA *Scheidbare werkwoorden*

Zet het werkwoord tussen haakjes in de juiste vorm en in de aangegeven tijd.

Voorbeeld:

Het opdienen van hele pauwen [*voorkomen - presens*] niet meer.

Het opdienen van hele pauwen *komt* niet meer *voor*.

1. Nog niet zo lang geleden [*klaarmaken - imperfectum*] we alle maaltijden zelf.
2. We [*afwassen - imperfectum*] ook alles zelf.
3. Nu [*aanschaffen - perfectum*] de meesten van ons een magnetron en een afwasmachine.
4. We [*inslaan - presens*] alleen nog maar kant-en-klaarmaaltijden, dus nu hoeven we het eten niet meer te [*klaarmaken - infinitief*] en de borden hoeven we ook niet meer te [*afwassen - infinitief*].
5. Nu [*uitzoeken - presens*] je in een supermarkt kant-en-klaarmaaltijden.
6. Die zet je in de magnetron en dan [*inschakelen - presens*] je het apparaat.
7. Even later [*opeten - presens*] je het gerecht met veel smaak.

(2) GRAMMATICA *Scheidbare werkwoorden*

Zet het werkwoord tussen haakjes in de juiste vorm.

N.B. Niet alle werkwoorden zijn scheidbare werkwoorden.

Voorbeeld:

Ik [*opstaan*] altijd vroeg.

Ik *sta* altijd vroeg *op*.

Ik ben van zijn gelijk [*overtuigen*].

Ik ben van zijn gelijk *overtuigd*.

1. Als de eetpiraat weer in ons restaurant [*opduiken*], bel dan meteen de politie.
2. Het [*voorkomen*] in de Middeleeuwen vaak dat men tijdens diners vogels met veren en al [*opdienen*].
3. Om de aandacht van het publiek te trekken had de winkelier alle waar prachtig [*uitstallen*].
4. De bank heeft aan zijn verzoek om een lening te verstrekken [*voldoen*].
5. Het leven op de boerderij was heel anders dan ik me had [*voorstellen*].
6. Mijn moeder heeft er een hele tijd slecht [*uitzien*], maar nu zij geen volledige baan meer heeft, [*uitzien*] zij er weer veel beter.
7. De eetpiraat [*onderscheiden*] zich in eerste instantie niet van de andere gasten.
8. Gelukkig hebben veel mensen de vliegcramp [*overleven*].
9. Hij heeft een hoge positie bij dit bedrijf, maar hij [*misbruiken*] deze positie door te veel geld aan reizen en dinertjes te [*uitgeven*].

10. [*oppassen*] dat je de oven deur niet [*aanraken*]. Hij is gloeiend heet.

11. Weet jij hoe het in de Middeleeuwen op feesten [*toegaan*] ?

12. De professor hield een veel te ingewikkelde voordracht en daarom [*aanslaan*] hij bij de studenten niet.

3

GRAMMATICA

Scheidbare werkwoorden

Zet in de volgende tekst het werkwoord tussen haakjes in de juiste vorm.

Gezonde knollen

- 1 Van oudsher is de Nederlander een aardappeleter. Hoewel de consumptie van
— aardappelen als zodanig sinds de Tweede Wereldoorlog is [teruglopen], is het
— gebruik van aardappelen in de vorm van voorbewerkte producten, zoals frites,
— chips en nibbits sterk [toenemen.] Wij [opeten] aan deze producten zo'n
5 tien kilogram aardappelen per hoofd per jaar.
— Er dient [opmerken] te worden dat aardappelen zeer gezond zijn. Dat geldt in
— mindere mate voor patates frites en dergelijke producten, omdat ze een hoog vet-
— gehalte hebben. Ze zijn zo lekker dat het moeilijk is er van te [afblijven].
— Dus [aankomen] je er kilo's van.

- 10 Wist u dat de aardappel, deze gezonde knol, al in de zestiende eeuw uit Peru in
— Spanje werd [invoeren]? Het heeft echter tot de achttiende eeuw geduurd voor-
— dat de aardappel tot de rest van Europa was [doordringen].
— Een legende vertelt dat een van de Franse koningen [inzien], dat aardappelen bij
— uitstek geschikt waren voor de volksvoeding. Hij maakte daarom veel propagan-
15 da om het eten ervan te [aanmoedigen], maar de bevolking [afwijzen] het.
— Toen [overgaan] de koning op een andere tactiek. Hij [aanleggen] rond zijn
— paleizen grote tuinen waarin hij aardappelen liet poten. Die tuinen werden met
— hekken [afzetten] en door wachters bewaakt. Hij [vaststellen] hierbij dat alleen
— de leden van het hof deze gezonde knollen mochten eten. Al spoedig klommen
20 ondernemende lieden over de hekken, terwijl de bewakers, overeenkomstig de in-
— structie van de koning, dat oogluikend [toelaten]. De 'dieven' [meenemen] dan
— enkele knollen en gingen ze zelf verbouwen. Zo werd de aardappel in heel Frank-
— rijk als 'verboden vrucht' [invoeren].

4

GRAMMATICA

Scheidbare werkwoorden

Maak eenvoudige zinnen met behulp van onderstaande werkwoorden.

A *werkwoorden met prepositie*

Voorbeeld: kijken naar* - Ik kijk naar het nieuws op de tv.

1. luisteren naar*	3. wennen aan*	5. gelden voor
2. wachten op*	4. duren tot	6. betalen voor

B *scheidbare werkwoorden*

Voorbeeld: opgeven - Ze geeft haar studie niet op.

1. afrekenen	3. uitnodigen	5. toenemen
2. vaststellen	4. teruglopen	6. aanmoedigen

C *scheidbare werkwoorden met prepositie*

Voorbeeld: invoeren in - De Spanjaarden voerden de aardappel in Europa in.

1. doordringen tot	3. afblijven van
2. overgaan op	4. opmaken uit

① GRAMMATICA Lidwoord

Vul de, het of een in of vul geen lidwoord in.

② LIDWOORDEN

Ik heb [1] magnetron. In [2] magnetron warm ik voornamelijk [3] kant-en-klare maaltijden op.

Ik ken [4] heerlijk Nederlands gerecht. [5] gerecht heet [6] hutspot. Het bestaat uit [7] peen, [8] uien en [9] aardappelpuree.
Kunt u ons [10] gerecht uit uw eigen land adviseren?

In [11] middeleeuwen aten [12] rijke mensen [13] pauwen. [14] pauwen werden dan met [15] veren en al opgediend.

In [16] restaurant waar ik soms eet, kwam laatst [17] eetpiraat. Dat was [18] man die heel vriendelijk tegen [19] obers deed, maar probeerde weg te lopen zonder [20] rekening te betalen. [21] Eigenaar heeft hem toen [22] weg versperd. Hij is door [23] politie opgepakt. Er schijnen [24] verschillende eetpiraten in [25] restaurants rond te lopen.

Kent u [26] verhaal van [27] invoeren van [28] aardappel in onze landen? Het is [29] zeer bijzonder verhaal.

② GRAMMATICA Lidwoord

Hond in de magnetron

In [1] loop der jaren kom je als [2] journalist [3] heel wat gekke berichten tegen. Zo kreeg [4] mevrouw in Amerika ooit [5] ongekend hoog bedrag aan [6] schadevergoeding uitgekeerd van [7] fabrikant die [8] magnetronovens produceert. [9] Mevrouw was met haar hondje in [10] regen uit wandelen geweest. Natuurlijk was [11] hondje nat geworden. Thuis gekomen besloot zij [12] hondje in [13] magnetron te drogen. Idiot, zult u zeggen, maar [14] Amerikaanse rechter dacht er anders over. [15] Fabrikant had niet in [16] gebruiksaanwijzing vermeld dat [17] drogen van [18] hondjes in [19] magnetrons niet kan. [20] Vrouw ontving [21] bedrag van [22] tienduizenden dollars.

Peer *Pirus communis*

③ UITSPRAAK

Wetenswaardig De peren zonder schroefdraad zijn het smakelijkst. Lied Melancholiek maar welluidend Kammersängerlied, voor te dragen als *Komkommer*.

De rozen zijn uitgebloeid, het is geen zomer meer
Ik ben alleen en heb een peer

De avond valt ook steeds vroeger, wat ik ook probeer
Ik schil de peer en snijd de peer

In een weemoedige, herfstige sfeer
Peuzel ik mijn stukjes peer

De koude sluipt nader en de regen druizelt neer
Ik ben alleen en zonder peer

Uit: Drs. P., *Tuindersliedboek*

ⓓ Luisternen

Meerkeuzevragen

Hieronder staat een aantal vragen en beweringen bij het luisterstuk 'Eetgewoontes van diabetici'. Kruis aan wat juist is.

De eerste twee vragen hebben betrekking op een interview met de heer De Jonge.

1. Wie waren er in de familie van de heer De Jonge diabetespatiënten?
  - a. De vader van de heer De Jonge.
  - b. Een oom en een tante van de heer De Jonge.
  - c. De ouders van de heer De Jonge.
2. Weet de heer De Jonge waarom diabetes in zijn familie voorkwam?
  - a. Ja, omdat veel familieleden van de heer De Jonge aan diabetes leden.
  - b. Ja, omdat degenen in zijn familie die aan diabetes leden, erg dik waren.
  - c. Nee, zeker weet de heer De Jonge het niet.

De volgende vier vragen hebben betrekking op een interview met dokter Kromme.

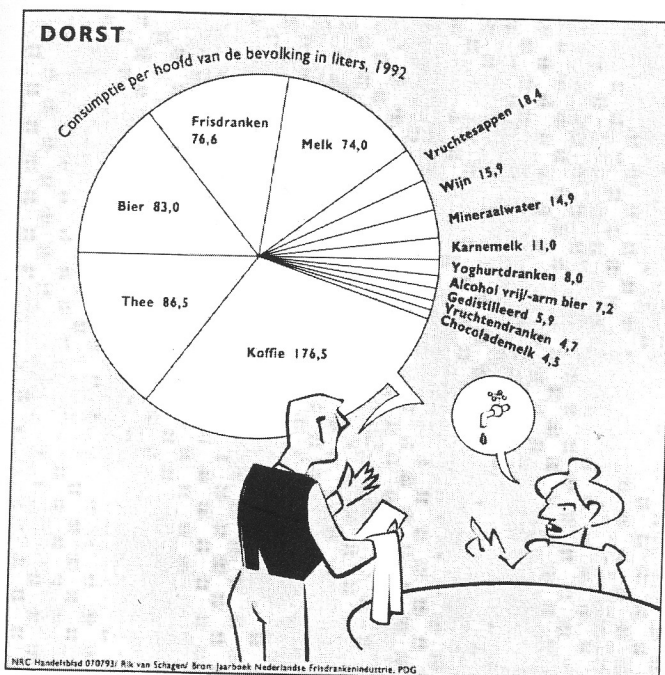
3. In sommige gebieden van de wereld is diabetes binnen twintig jaar ontstaan. De enige reden hiervoor is dat mensen anders zijn gaan eten.
  - a. Dat is waar.
  - b. Dat is niet waar.
4. Wat is er uit het onderzoek van West gebleken?
  - a. Men eet meer vet en suiker naarmate de welvaart toeneemt en het aantal diabetespatiënten neemt evenredig toe.
  - b. Men eet in ieder land steeds meer vet en suiker en daarom neemt het aantal diabetespatiënten toe.
  - c. Het stijgen van het aantal diabetespatiënten is niet alleen afhankelijk van het toemenen van de welvaart.
5. Waarom gebruikt dokter Kromme liever niet het woord 'suikerziekte'?
  - a. Omdat je zo veel suiker mag eten als je wilt, als je diabetes hebt.
  - b. Omdat suikerziekte niet alleen met suikergebruik te maken heeft.
  - c. Omdat het woord diabetes de ziekte beter weergeeft.
6. Waarmee vergelijkt dokter Kromme twee boterhammen met borer en kaas?
  - a. Met een glaasje jenever.
  - b. Met een glaasje met iets vloeibaars, zoals een frisdrank.
  - c. Met een kopje thee met suiker in plaats van met zoetjes.

ⓔ Schrijven

Grafiek

Onderstaand cirkeldiagram laat zien hoeveel liter van welke dranken in 1992 per hoofd van de bevolking is geconsumeerd.

- a. Wat valt u op aan dit diagram?
- b. Bent u er verbaasd over dat er 74 liter melk werd gedronken? Had u meer verwacht, of juist minder? Waarom?
- c. Het cirkeldiagram heeft geen segment 'drinkwater'. Waarom niet, denkt u?

Geen vergadering kan zonder en de dag is niet begonnen voordat een Nederlander een kopje koffie heeft gedronken. De consumptie van koffie - 's lands populairste drank - stijgt nog steeds. De Nederlander dronk in 1992 gemiddeld drie liter koffie meer dan een jaar eerder, namelijk 176,5 liter. Dit komt neer op bijna een halve liter koffie per dag, oftewel zo'n vier kopjes. Op de tweede plaats staat, met 86,5 liter, thee. Van de koude dranken staat bier op kop (83 liter), gevolgd door frisdrank.

Uit: NRC Handelsblad